

**LEOPARD'S PATH TREISPREZECE VIZIUNI PENTRU ANSAMBLU DE
CAMERĂ DE IGOR IACHIMCIUC**

**LEOPARD'S PATH: THIRTEEN VISIONS FOR CHAMBER ENSEMBLE
BY IGOR IACHIMCIUC**

MARIANA LANGA¹¹⁷

doctorandă,
Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice

<https://orcid.org/0009-0006-5626-8497>

CZU 785.7:781.61

DOI <https://doi.org/10.55383/iadc2026.89>

Lucrarea „Leopard's Path: Thirteen Visions for Chamber Ensemble” de Igor Iachimciuc este o creație ce abordează limbajul componistic aflat la intersecția dintre tradiția est-europeană și tehnicile muzicii contemporane occidentale. Studiul se concentrează asupra problemei utilizării tehnicii dodecafonice și a modului în care aceasta este flexibilizată prin procedee de fragmentare și reorganizare a materialului sonor. De asemenea, a fost evidențiat rolul structurii seriale în organizarea atât a înălțimilor cât și a timbrului orchestral, ceea ce oferă creației lui Igor Iachimciuc coerență și diversitate expresivă.

Cuvinte-cheie: tehnica dodecafonică, head „capul”, matrice, inversia, retrograd (racohod),

¹¹⁷ E-mail: langamariana94@gmail.com

retrograd-inversiune

The work „Leopard’s Path: Thirteen Visions for Chamber Ensemble” by Igor Iachimciuc is a composition that approaches the compositional language situated at the intersection of Eastern European tradition and Western contemporary music techniques. The study focuses on the use of the twelve-tone technique and the ways in which it is rendered flexible through procedures of fragmentation and reorganization of the sonic material. It also highlights the role of the serial structure in organizing both pitch and orchestral timbre, which provides Igor Iachimciuc’s work with coherence and expressive diversity.

Keywords: twelve-tone technique, head (row form), matrix, inversion, retrograde, retrograde inversion, etc.

Introducere

Igor Iachimciuc – compozitorul, creația căruia cuprinde un spectru larg de genuri, stiluri, tehnici de compoziție ș.a. – se remarcă printr-o permanentă căutare a limbajului propriu. Aflat la intersecțiile dintre tradiția est-europeană și tendințele muzicii contemporane occidentale, parcursul său componistic denotă o tranziție de la expresivitatea folclorică, lirico-dramatică a perioadei de formare la o gândire componistică modernă, inovativă, uneori abstractă.

Noile tehnici de compoziție, modurile variate sunt prezente permanent în laboratorul de creație a fiecărui compozitor. După cum menționează Anatol Vieru, „...întâlnim moduri aproape oricând și oriunde, în folclor, în culturile diferitelor epoci, chiar și în acelea care adoptă tonalismul. În această privință universalitatea modurilor este evidentă” [1 p. 64]. De asemenea, Anatol Vieru este preocupat de introducerea în creație a unui maxim de rigoare prin intermediul logicii și al matematicii, din perspectiva teoriei modale, despre care consideră că „nu poate evita formalizarea matematică” [1 p. 65].

După cum cunoaștem, „cea de-a doua ofertă a secolului XX de cantonare estetică în perimetrul ordinii, alături de reîmprospătarea tradițiilor, de fapt opusă acesteia, a fost serialismul dodecafonic (inventarea unei noi ordini muzicale), aplicat în creație mai întâi de reprezentanții Noii școli vieneze (Schonberg, Berg, Webern), cu acțiune în planul înălțimilor sonore, apoi de Messiaen, Boulez, Stockhausen, Nono etc.” [2 p. 69]. Acest fapt a fost poate cea mai îndrăznească decizie a unei generații de compozitori, iar Pascal Bentoiu a subliniat această stare de lucruri, observând că „ceea ce i-a atras la început pe tinerii muzicieni către compozitorii noii școli vieneze a fost conținutul lucrărilor acestora, indubitabil, mai modern decât cel al operelor neoclasiche, beneficiind la acel moment de o proșpețime mult mai mare” [3 p. 157].

Într-un proces permanent de căutare se afla și Igor Iachimciuc care, după stabilirea în Statele Unite ale Americii, și-a început activitatea pedagogică la Universitatea din Utah. Anii 2009-2010 au reprezentat un moment de cotitură în parcursul său artistic și academic, întrucât urma să susțină teza de doctorat în compoziție. Lucrarea prezentată *Leopard’s Path: Thirteen Visions for Chamber Ensemble* a fost concepută cu o structură riguroasă, evidențiind atât coerența

pre-compozițională cât și originalitatea limbajului său muzical.

Lucrarea *Leopard's Path* – concept ideatic și compozițional

Creația reprezintă un ciclu alcătuit din treisprezece viziuni pentru ansamblu de cameră, conceput ca o reflecție sonoră inspirată de tabloul semnat de artistul plastic Jesse Allen, cu care compozitorul a avut ocazia de a se cunoaște. Frumusețea, dar și viața ireală prezentată în pictură l-au inspirat pe compozitor în crearea unei muzici care să corespundă lumii fantastice redată de artistul plastic „de pe altă planetă”. De aici reiese denumirea părților creației lui Igor Iachimciuc *Leopard's Path: Sky, Sun, First Interlude, Planets, Birds, Stones, Second Interlude, Leopard, Trees, Plants, Third Interlude, Mountains, Ground*. Din punct de vedere muzical și dramaturgic, părțile nu depind una de alta, astfel, fiecare poate fi executată separat. După cum ne-a relatat compozitorul, lucrarea a fost interpretată, împreună cu un grup de elevi, doar prin prezentarea câtorva numere, în statele Utah și Arizona din SUA.

Ciclul *Leopard's Path* este scris pentru următoarea componență instrumentală: flaut, piccolo, clarinet in Bb, Eb, bass clarinet, viori, violoncel, țambal și pian. Se remarcă, pe lângă diversitatea timbrală a ansamblului, și prezența țambalului – instrument de care Igor Iachimciuc este profund atașat. Integrarea acestuia în cadrul formulei camerale nu este una întâmplătoare, ci reflectă atât experiența artistică a autorului cât și tendința de a extinde paleta timbrală prin valorificarea instrumentului pe care îl posedă liber.

Toate cele 13 numere ale ciclului sunt scrise pentru componența *tutti*, cu excepția interludiilor, care sunt pentru duete (nr. 3 – flaut și clarinet, nr. 4 – vioară și violoncel, nr. 11 – țambal și pian). Aceste secțiuni îndeplinesc funcția de legătură între tablourile sonore, de dezvoltare și transformare a materialului muzical expus anterior, precum și de a crea contraste timbrale și expresive în cadrul desfășurării discursului muzical.

În urma discuțiilor purtate cu Igor Iachimciuc, am constatat că limbajul componistic este organizat conform tehnicii dodecafonice, formată din 12 sunete organizate după principii prestabilite. Cu toate acestea, compozitorul nu rămâne în limitele sistemului serial, depășind cadrul strict al acestuia prin diverse modificări libere asupra materialului sonor și prin adaptabilitatea tratării seriei. În vederea argumentării aspectelor menționate, analiza dată se va concentra asupra primului număr al ciclului *Sky*, considerat relevant pentru evidențierea procedeelelor componistice utilizare. Ideea centrală a autorului a fost de a reda „cerul” prin viziunea unui Leopard. aflat pe o altă planetă, ireală, de aici reieșind sonoritatea timbrală și armonică neobișnuită.

Particularități ale limbajului componistic în prima parte *Sky*

Matricea inițială a primului număr *Sky* este folosită ca introducere a fiecărei mișcări și poate fi prezentată astfel:

Tabelul 1

	<i>a</i>	<i>b</i>	<i>c</i>
1	G	G#	B
2	D	C#	C
3	A	Bb	F#
4	E	D#	F

Observăm aici trei tetracorduri: tetracordul 1 – aranjat pe interval de cvintă perfectă (G-D-A-E), tetracordul 2 – la fel interval de cvintă, doar că modificat (C#-G#-D#-Bb), iar cel de al treilea tetracord este completarea șirului cu sunetele care lipseau. Astfel, Igor Iachimciuc utilizează așa-numitul tetracord al lui Bartok (B-C-F#-F). Fiecare parte a lucrării *Sky* începe cu *head*, care este considerat „capul” sau introducerea matricei. Fiecare mișcare are un centru de înălțime, ordinea fiind derivată din matricea inițială în următoarea ordine: *a1*, *a2*, *a3*, *a4*, *b1*, *b2*, *b3*, *b4*, *c1*, *c2*, *c3*, *c4*, ș.a. Acesta se transformă în diverse variante (inversia¹¹⁸, retrograd (racohod)¹¹⁹, retrograd-inversiune¹²⁰), dezvoltând astfel materialul tematic. Dintre aceste modalități de prelucrare, compozitorul recurge mai rar la inversiune, preferând în anumite contexte organizarea discursului pe baza ordinii înălțimilor derivate din seria originală. Totodată, succesiunea exactă a înălțimilor, atât în matricea inițială cât și în rândurile derivate, nu este tratată într-o desfășurare strict liniară. Structurile seriale sunt fragmentate și reconfigurate sub formă de tetracorduri, tricorduri sau înălțimi izolate, care pot fi interschimbate, permutate sau rotite, generând astfel o flexibilizare a discursului dodecafonic și o diversificare a organizării sonore.

Succesiunea acordurilor *a*, *b* și *c* implică 16 linii posibile cu trei înălțimi pe care am putea să le prezentăm într-un tabel. În acest sens, compozitorul ne-a pus la dispoziție o serie de tabele analitice care ne-ar putea ajuta să înțelegem organizarea materialului sonor în cadrul lucrării:

Tabelul 2

<i>a</i>	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>b</i>	1	1	1	1	2	2	2	2	3	3	3	3	4	4	4	4
<i>c</i>	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4

După cum menționează autorul, linia *a1* din fiecare rând derivat, reprezintă nivelul central de transpoziție al matricei inițiale care, așa cum s-a menționat anterior, este transpusă la fiecare dintre cele 12 clase de înălțime¹²¹. Succesiunea șirurilor este realizată într-o manieră cât mai

¹¹⁸ Inversia reprezintă procedeul prin care direcția intervalurilor din seria originală este răsturnată simetric.

¹¹⁹ Retrogradul constă în redarea seriei de la ultimul sunet spre primul, fără modificarea intervalurilor interne.

¹²⁰ Retrograd-inversiunea combină cele două procedee anterioare: seria este mai întâi inversată intervalic, apoi parcursă în sens retrograd.

¹²¹ Interviu realizat cu Igor Iachimciuc – 29 ianuarie 2026.

evidentă, finalizarea fiecărui șir având rolul de început al șirului următor.

Tabelul organizării sunetelor în primul număr *Sky* al ciclului *Leopard's Path: Thirteen Visions for Chamber Ensemble* este prezentat mai jos.

Tabelul 3

Head	G	D	A	E	G#	C#	Bb	D#	B	C	F#	F
P7	G	G#	B	D	C#	C	A	Bb	F#	E	D#	F
Pt	C	C#	A	G	F#	G#	Bb	B	D	F	E	D#
P6	F#	G	Bb	C#	C	B	G#	A	F	D#	D	E
P2	E	F	C#	B	Bb	C	D	D#	F#	A	G#	G
P4	E	F	G#	B	Bb	A	F#	G	D#	C#	C	D
P1	A	B	C#	D	F	G#	G	F#	D#	E	C	Bb
P3	E	G	Bb	A	G#	F	F#	D	C	B	C#	D#
Pe	D	Bb	G#	G	A	B	C	D#	F#	F	E	C#
P5	C#	D#	F	F#	A	C	B	Bb	G	G#	E	D
P0	E	G	F#	F	D	D#	B	A	G#	Bb	C	C#
P8	G	F	E	F#	G#	A	C	D#	D	C#	Bb	B
P9	D#	D	B	C	G#	F#	F	G	A	Bb	C#	E
P7	G	G#	B	D	C	C#	A	Bb	F#	E	D#	F

Din punct de vedere timbral, orchestrația urmează o logică riguroasă, determinată chiar de structura seriei. Lucrarea începe cu „capul”, organizat după structura 1, 1, 1. Astfel, primul tetracord este atribuit compartimentului de coarde, fiind redat în *flageolete*, al doilea tetracord este încredințat exclusiv pianului, iar cel de-al treilea revine instrumentelor de suflat. În acest mod, organizarea seriei generează și repere de orchestrație, șirul devenind factor ordonator nu doar al înălțimilor, ci și al distribuției timbrale.

Exemplul 1

1. Sky

Largo e agevolmente $\text{♩} = 52$

The musical score for '1. Sky' is presented for a chamber ensemble. It includes parts for Flute, B+Clarinet, Cimbalom, Piano, Violin, and Cello. The tempo is 'Largo e agevolmente' with a metronome marking of 52 quarter notes per minute. The key signature has one flat (Bb). The score shows the initial measures for each instrument, with specific notes and dynamics indicated. For example, the Flute part starts with a whole note F, followed by a half note F#. The Piano part has a whole note G, followed by a half note Bb and a half note D#.

Următorul șir, P7, are structura 1-2-3, cu o mică modificare la final. Aceasta introduce o

schimbare în conceptul structural la final, dar care păstrează, totuși, identitatea seriei. Dacă urmărim tabelul nr. 3, putem observa distribuția sunetelor pe compartimente și ordinea lor intervalică. Segmentul 1 apare la flaut și țambal, segmentul 2 apare în totalitate la țambal, iar segmentul 3 – la pian, conform principiului de rotație a tetracordurilor. Finalul șirului se leagă subtil cu începutul următorului, creând continuitate și coeziune în construcția sonoră.

Exemplul 2

The musical score is for a piece titled "Largo e agevolmente" (Op. 52). It is written for a full orchestra, including Flute, Clarinet, Piano, Violin, and Cello. The tempo is "Largo e agevolmente" with a metronome marking of 52. The key signature is one sharp (F#). The score is divided into three systems. The first system shows the Flute and Clarinet playing a melodic line, while the Piano plays a rhythmic accompaniment. The second system shows the Piano playing a more complex melodic line, while the Violin and Cello play a sustained harmonic background. The third system shows the Flute and Clarinet playing a melodic line, while the Piano plays a rhythmic accompaniment. The score is marked with various dynamics (p, mf, mp, p) and articulations (pizz, ordin). Specific notes are highlighted in red: G, G# in the Flute part; D, Bb, C# in the Piano part; B, D#, F in the Violin part; and F# in the Cello part.

Concluzii

Analizând ordinea fiecărui șir, observăm că Igor Iachimciuc utilizează seria de 12 sunete cu flexibilitate, permițând variații și combinații multiple fără a respecta cu rigiditate ordinea inițială. Această libertate a materialului serial conferă compoziției varietate expresivă și posibilitatea de a adapta și ordona intervalica în funcție de cerințele structurale și expresive ale fiecărui număr.

Referințe bibliografice

1. VIERU, Anatol. *Cuvinte despre sunete*. București: Cartea Românească, 1994. ISBN 973-23-0265-8.
2. ANGHEL, Irinel. *Orientări, direcții, curente ale muzicii românești din a doua jumătate a secolului XX*. Cluj-Napoca: EIKON, 2018. ISBN 978-606-711-854-4.
3. BENTOIU, Pascal. *Imagine și sens*. București: Editura Muzicală, 1973.
4. SCHOENBERG, Arnold. *Style and Idea: Selected Writings of Arnold Schoenberg*. Berkeley & Los Angeles: University of California Press, 1984.